

СТАНОВИЩЕ
от проф. д-р Димитър Милчев Вацов,
Департамент „Философия и социология“, НБУ,
профессионалено направление 2.3 Философия

върху научните трудове за участие в конкурса
за заемане на академичната длъжност доцент
по професионалено направление 3.4 Социални дейности,
обявен в ДВ бр. 97/13.11.2020 г.,
с кандидат гл. ас. д-р Румен Горанов Петров

Кандидатът гл. ас. д-р Румен Петров покрива всички нормативни (законови и вътрешноуниверситетски) изисквания за участие в конкурса за доцент по 3.4 Социални дейности. В самооценката се той е показал две монографии (дисертацията му, защитена и публикувана във Великобритания, и хабилитационния труд - *Объркани в болката. Социална травма и социална отговорност*), както и още 16 статии и студии, значима част от които публикувани в чуждестранни издания, включително индексирани и реферирани. Засечени са и 30 позовавания на негови трудове, много от които отново от чуждестранни изследователи. В Нов български университет от 1993 г. той е водил и води 21 различни лекционни курса като има преподавателски опит и в още 4 български университета. От 1989 г. досега той е участвал в 36 изследователски и социални проекта, член е на 9 научни и обществени организации.

Познавам го като един от интересните колеги в НБУ, внимателен към събеседниците си и посветен на своята научна и социална мисия.

Не се намирам в конфликт на интереси с кандидата.

След като констатирам покритие на всички наукометрични и на другите формални изисквания за заемане на длъжността „доцент“, обръщам се към съдържателна оценка на трудовете му, с акцент върху хабилитационния труд - *Объркани в болката. Социална травма и социална отговорност*.

Веднага трябва да подчертая, че това не е стандартно научно изследване, поне не и в традиционния смисъл на „научността“. Румен Петров отстоява една цялостна етическа и методологическа нагласа, която сама е приносна, поне за българската сцена на „социалните дейности“. Според тази нагласа научното познание не може да бъде – и не трябва да бъде – напълно обективистично, неутрално и безпристрастно. В епистемологичен ключ тази нагласа е базирана върху интеракционистки предпоставки: изследователят, дори и да иска, не може да се отстрани от взаимодействието, в което е въвлечен, т.е. неговата позиция постоянно търпи и оказва влияние на средата. В етически ключ същата позиция е базирана върху допускането, че за *страданието* – собствения предмет на социалните дейности – не може и не трябва да се говори безстрастно: отказът от съчувствие, от състрадание, дори и когато е прикрит зад паравана на научната „неутралност“, е всъщност активно нанасяне на щета – причиняване на травма.

Обратно, ако човек наистина се впусне в изследване на страданието, той няма как – следвайки горните аксиоми – да не проявява емпатия и да не поеме ролята на терапевт.

Румен Петров се занимава с изследване на социалните травми. Според него „[с]оциалната травма е психична травма“ (с. 245), само че такава, при която травмата е институционализирана – причиненото насилие и болката от него не само не са получили емоционален отклик, не само в случая на жертвата е отречено правото на състрадание, но и „това отричане на правото на състрадание е част от нормите на социалната система“ (с. 238). Т.е. за социални травми можем да говорим там, където социалните условия – формалните и неформални институции, - са така настроени, че систематично да отказват отклик, да отнемат думата на страданието и да го изключват и маргинализират (включително и като го инструментализират чрез мерки за

„подкрепа“). Казано иначе, социални травми има там, където институциите причиняват прекъсване на социалната връзка чрез изключване.

Обратно, според него социалните травми могат да бъдат излекувани като институциите бъдат пренастроени така, че да дават думата на жертвите на насилие и да ангажират другите членове на общността („социална отговорност“), включително и техните палачи, в разговор с тях. Следвайки скандинавския опит и „ценностите и практиките на възстановителното (помирително) правосъдие“ (с. 344) Румен Петров не просто го въвежда в България, но го използва и като по-широва критическа и терапевтична платформа, в която се опитва да включи и по-широкия арсенал на критически настроената хуманистаристика от последните две столетия. Социалната работа при него на първо място е въвличане в разговор – по темите, по които е обичайно да се мълчи, със и за хората, за които най-често е неудобно да се говори; за *изключените* хора и неща, ако използваме термина на Фуко. Това разширяване на смисъла на „социалната работа“ също е принос.

Именно разширено схващане за социална работа и социална терапия ни позволява, четейки книгата му, да си дадем сметка, че мълчанието е обхванало твърде много сфери на живота ни: не можем да говорим със съчувствие за преследванията на мюсюлманите, гърците и евреите, които българската държава многократно е провеждала след Освобождението, не можем да говорим искрено за времето на тоталитаризма, не можем и не искаем да говорим за сегашната бедност и сегашните затвори у нас. Това са социалните травми, които Румен Петров открива и които са причинени и поддържани от различни институции: от националистическата идеология, подкрепяна от науката (от историографията, но и от социалните науки по-общо), от литературата или от специализираните за социална работа институции. Тези травми – прикрити рани – Румен Петров оголва и с жар се опитва да поведе общ разговор върху тях.

И това е друг голям принос.

Има и доста дефекти: Често текстът му става твърде публицистичен. Често заема пресилени или недотам обосновани позиции (например спрямо Кант, предоверявайки се Кедури – с. 138 и сл.). Често пресолява изказа и

негативните оценки за колеги (почти до степен на словесна агресия, срещу което сам се бори).

Методологически бих му препоръчал по-внимателно да изясни понятието си за „насилие“, респективно за „страдание“. Не е дадено тяхно определение, но имам чувството, че в текста му те функционират по един твърде тотализиран и в този смисъл неопределен начин: така щото всяка власт и принуда могат да бъдат наречени насилие, а легитимно насилие, изглежда, изобщо няма.

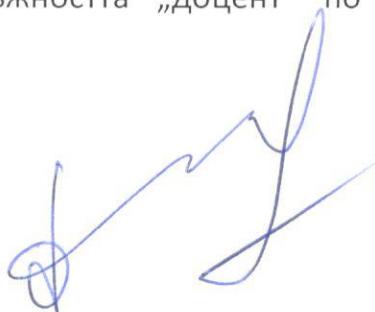
Тези забележки обаче не отменят основните достойнства и приноси на хабилитационния труд. Затова напълно убедено **гласувам „ЗА“** това на гл. ас. д-р Румен Горанов Петров да бъде дадена длъжността „доцент“ по професионално направление 3.4 Социални дейности.

София,

14 февруари 2021 г.

С уважение:

(Димитър Вацов)

A handwritten signature in blue ink, consisting of two main loops and a straight line extending downwards.